

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Червона книга
України

РОСЛИННИЙ СВІТ

Під загальною редакцією члена-кореспондента
Національної АН України
Я.П.Дідуха

Київ
Видавництво
«Глобалконсалтинг»
2009

ВОЛОШКА КОРОТКОГОЛОВА

Centaurea breviceps Iljin (*C. margaritacea* Ten.
subsp. *breviceps* (Iljin) Dostal)

Родина Айстрові (Складноцвіті) — Asteraceae
(Compositae)

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Локальний (нижньодніпровський) ендемічний вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
У межах Нижньодніпровських (Олешківських) пісків — Каховська, Козаче-Лагерська, Чалбаська, Олешківська, Збурівська, Іванівська арени і Кінбурнський п-ів. Лівий берег р. Дніпра, від Каховки до Чорного моря. Іноді заходить в заплаву річки, зокрема, відомий на Карантинному острові в м. Херсоні. Адм. регіони: Мк, Хс.

Чисельність та структура популяції
Загальне поширення незначне і співпадає з межами Нижньодніпровських арен (площа біля 150 тис. га). На слабо порушених ділянках пісків, які сьогодні займають близько 20% площі арен. Рослина поширена скрізь, часто утворює багатотисячні популяції. В угрупованнях розповсюджена дифузно. Зрідка, в сприятливі роки, може давати спалахи чисельності, коли щільність на окремих ділянках арен досягає 500-800 особин на 100 м².

Причини зміни чисельності
Вузька еколого-ценотична амплітуда. Освоєння пісків під сільськогосподарські культури та лісонасадження.

Умови місцезростання
Відкриті алювіальні арени, з рівнинним, горбистим та бугристим рельєфом. Ґрунти—дрібнотзернисті піски різного рівня гумусованості і задернованості. Діагностичний вид асоціації *Centaureo brevicepsis* — *Festucetum beckeri* (кл. *Festucetea vaginatae*). Ксерофіт. Псамофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Гемікриптофіт. Дворічна трав'яна рослина 60-150 см заввишки. Стебло розгалужене. Листки двічіпірчасторозсічені. Обгортка (10-14 мм завдовжки, 8-10 мм завширшки) яйцеподібна, її листочки блідо-зелені. Придатки листочків зеленкуваті, з пурпуровато-бурою плямою, мають тонко-плівчасту прозору, зеленкуватобілу облямівку. Квітки рожево-пурпурові або

блідо рожеві, зрідка білі. Сім'янка бура, з по вздовжніми реберцями. Цвіте у липні-жовтні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяції та заходи з охорони
Включений до Європейського червоного списку та до Червоного списку МСОП як складок таксономічного агрегату перлистих волошок підроду *Phalolepis* (Cass.) Spach. Охороняється у Чорноморському БЗ, заказнику загальнодержавного значення «Березові колки», ландшафтному заказнику загальнодержавного значення «Саги» (Херсонська обл.), РЛП «Кінбурнська коса» (Миколаївська обл.). Заборонено лісонасадження, освоєння пісків, забудову територій.

Розмноження та розведення у спеціальних створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, медонос, протиерозійне, селекційне.

Основні джерела інформації
Клоков, 1935; Мосякін, 1999; Флора УРСР, 1961; ЧКУ.1996.

Автори: О.Ю. Уманець І.І. Мойсієнко, Р.П. Мельничук
Фото: М.М. Сухомлин, І.І. Мойсієнко

